

APUNTS PER AL DEBAT...

Nous valors, nous rols

**2n Congrés de dones Baix Llobregat
Per la plena ciutadania**

Octubre 2005-Març 2006

Apunts sobre...

Nous valors, nous rols

El 6 de desembre de 1989, 14 noies van ser assassinades a l'escola Politècnica de Montreal, al Canadà, pel sol fet d'estudiar una carrera tècnica destinada tradicionalment als homes. L'assassí va entrar a la Facultat, va fer sortir tots els nois i cridant "feministes" les va matar.

A partir de llavors un grup d'homes canadencs van decidir implicar-se, al costat de les dones, en la lluita perquè fets com aquest no es tornin a repetir mai més. A finals de l'any 1991, coincidint amb la setmana del 6 de desembre, a Ontario i Quebec (Canadà) van posar en marxa la campanya del llaç blanc com a símbol de la pau i de l'oposició dels homes a la violència dels homes contra les dones. Es va constituir la primera associació d'homes per la igualtat i contra la violència, liderada pel sociòleg Michael Kaufmann.

Des de llavors la campanya del llaç blanc s'ha estès per tot el món. L'any 1999, a través del programa Daphne, diversos països d'Europa van iniciar aquesta campanya, adreçada a tothom però en especial als homes, amb els següents objectius:

- Implicar tots els homes en la lluita contra la violència vers les dones
- Contribuir a trencar el silenci masculí sobre el tema pronunciant-se obertament contra tots tipus de violència
- Invitar-los a canviar els models i els comportaments personals masculistes i sexistes que són la base de la violència de gènere

El 28 de setembre de 1997 la UNESCO va organitzar a Oslo (Noruega) una reunió de persones expertes per debatre sobre el tema *Rols masculins i masculinitats des del punt de vista d'una cultura de la Pau*.

El primer aspecte que es va aprovar fa referència a que és indispensable promoure i enfortir les polítiques i iniciatives per reduir la violència, afavorir la desmilitarització, avançar cap a una igualtat econòmica i política entre homes i dones, lluitar contra tot tipus de discriminació, fomentar la creativitat, les manifestacions culturals i difondre les idees d'una cultura de la pau. Es van aprovar 27 mesures i recomanacions totes en aquesta línia.

Feta aquesta breu pinzellada històrica, el primer que podem apreciar és que l'interès dels homes, a nivell mundial, per les qüestions anomenades de gènere és relativament recent, 30 anys en el millor dels casos.

En efecte, als anys 70 un grup d'homes d'Estats Units i dels països nòrdics van començar a reflexionar sobre les identitats masculines. A Espanya aquest fet arriba timidament a partir de 1985 quan un grup d'homes es reuneixen a València i a Sevilla per tractar aquests temes. Les característiques i ideologia dels grups són molt diferents, van des dels que s'autodefineixen com profeministes i que busquen models no sexistes fins els que defensen tornar als valors i a les estructures tradicionals.

L'any 1997 a Toledo té lloc el *Primer Encuentro Hispano Latinoamericano sobre Género y Masculinidad*.

A casa nostra no és fins el mes de març de l'any 2003 que se celebra al centre de Cultura Contemporània de Barcelona la Primera Convenció Catalana sobre Masculinitats, diversitat i diferència.

La segona ha tingut lloc el passat mes de juny d'enguany, també a Barcelona.

Prèviament, però, l'any 2002, neix a Badalona el Col·lectiu d'homes contra la Violència de Gènere (HOCOVI GE) com a resultat de les inquietuds de quatre policies locals que van decidir fer un pas endavant en la denúncia i l'anàlisi de les causes de la violència de gènere. Treballen al voltant de 3 eixos: prevenció, conscienciació col·lectiva i reeducació social. Fan servir com imatge un llaç bicolor, blanc i lila, per simbolitzar la unió de les lluites de dos moviments: contra la violència i a favor de la igualtat.

Existeix la masculinitat o bé hi ha diverses masculinitats?

Una cosa és certa: actualment un nou concepte de masculinitat està ajudant a potenciar les accions dels homes per implantar la igualtat de gènere. Els homes són part del problema que pateixen les dones però també són la solució. Sense ells el canvi no serà possible.

El que està passant és que tenen moltes dificultats d'adaptació i d'identificació, no troben models positius que donguin resposta a tots els interrogants que tenen davant seu. Són conscients que les dones han canviat molt en les últimes dècades i que aquest procés és imparable. Se senten alarmats, atacats, desconcertats... i sobretot tenen por a perdre el poder, tener por que les dones siguin més capaces que ells i acabin invertint les relacions de poder entre els dos sexes.

Intueixen que han de canviar, pressionats per la societat i per les seves parelles però es resisteixen ja que molts d'ells creuen que aquest canvi representa una pèrdua de privilegis. Els resulta molt difícil comprendre que és beneficiós compartir les feines de la casa, els ingressos econòmics - acceptar que, de vegades la dona guanyi més diners que l'home-, tenir cura dels fills/es, en definitiva una divisió equitativa del treball i el lleure.

Els costa entendre que aquests canvis de valors i de rols els ajudaran a alliberar-se de les servituds dels vells models masculins que estan en constant renovació. En una paraula: estan en crisi i molts d'ells no en són conscients o no en volen ser-ho.

Què podem fer fer?

Conciliació de la vida laboral i familiar. Els agents socials, sindicats, món empresarial i la societat civil en general han de possibilitar unes condicions laborals més flexibles tant per als homes com per a les dones, davant la imparable i positiva incorporació de la dona al treball i a ocupar llocs de responsabilitat a l'espai públic.

La possibilitat que els homes també puguin demanar el permís per maternitat és un avanç en aquesta direcció, però cal que ho facin amb tota normalitat, en funció de les seves situacions particulars.

Els rols estan canviant i sovint ens trobem amb molts homes que estan a l'atur o bé amb treballs a temps parcial o temporals mentre que les seves parelles tenen una feina estable. Fa uns anys això era bastant més improbable.

Però, perquè aquests canvis socials es desenvolupin d'una forma no traumàtica a nivell personal, cal avançar vers un nou concepte de masculinitat i de feminitat, amb diàleg, participació i accions concretes que ho possibilitin.

Lluitar contra la violència de gènere. És sens dubte una de les més greus problemàtiques que tenim avui en dia, produïda, en part, a causa d'aquests canvis de valors que afecten als dos sexes però que les dones ho viuen com protagonistes actives.

No cal oblidar tampoc l'assetjament sexual que moltes dones han de suportar a la feina i que no sempre s'atreveixen a denunciar per por a perdre el lloc de treball o a possibles represàlies.

Educació i prevenció. És en aquest àmbit on calen més actuacions. S'ha d'exercir una funció preventiva i educativa entre la població infantil i juvenil, inculcant models masculins positius que actuïn contra la violència de gènere i que equilibrin les funcions socials i laborals.

Una fórmula pot ser potenciar una política de gènere que promogui les associacions antisexistes mixtes, davant la necessitat que hi ha d'implicar els homes en la lluita per una plena igualtat i per una plena ciutadania. És una tasca difícil ja que la construcció d'una igualtat entre homes i dones afecta als espais públics i als privats. La història ens dóna molts exemples de com és més fàcil qüestionar les institucions de poder o estructures que afecten l'espai públic que l'àmbit quotidià de cada persona.

Democratitzar el llenguatge. És evident que el llenguatge que s'utilitza avui en dia és sexista, amb un clar predomini del masculí sobre el femení, donant per entès en nombroses ocasions que el masculí engloba també el femení quan no és així ja que la gramàtica és molt rica i ens ofereix moltes possibilitats per visibilitzar a tothom, segons el context.

Això també pot canviar si entre tots i totes ho fem possible. El llenguatge no és estàtic sinó canviant i podem veure com al llarg del temps s'ha anat transformant i adaptant als nous corrents socials, per tant ara estem vivint un canvi social important que sacseja totes les estructures i el llenguatge s'ha d'adaptar a aquests nous valors.

Sensibilització a la població. La lluita contra tota discriminació per raó de sexe ha de deixar de ser una lluita típica de les dones per passar a ser de tota la societat, homes i dones.

Els homes s'han d'implicar a fons a favor de la igualtat, entenent que no s'actua contra ningú sinó que l'objectiu és afavorir creixements personals integradors.

Aconseguir una situació de plena igualtat entre sexes exigeix que tots i totes ens desenvolupem plenament i, per això, és necessari afavorir que els homes comencin a avançar contemplant la presa de consciència sobre la singularitat masculina. La construcció d'aquesta nova societat en la que no hi hagi violència ni injustícia per raó de gènere, només es farà amb la participació de tots i de totes.

Una nova masculinitat i una nova feminitat. Caminar cap un nou concepte de masculinitat que afavoreixi relacions solidàries basades en la cooperació, la igualtat, la proximitat i el pacifisme, és l'objectiu. Cercar models no sexistes que ens permetin a tots i a totes desenvolupar les nostres potencialitats. Alhora també cal trobar nous models femenins que equilibrin les relacions.

**Bones pràctiques.
Què podem fer al nostre municipi?**

Proposem algunes accions a treballar en aquest àmbit:

Cercar empreses al municipi que facilitin la conciliació de la vida laboral i familiar. Incentivar-les a través de premis, reconeixement, etc.

Accions de sensibilització a la població. Tallers als instituts....

Fomentar l'associacionisme

Educació en valors d'igualtat i de pau. Exemples, propostes, tallers...

Altres

Octubre de 2005

Bibliografía recomendada

- **Bonino, Luis.** (1996) **"Grupos de Reflexión de Varones"** Rev. Modelos Grupales de Psicoterapia. Madrid: SEGPA.
- **Bonino, Luis.** (1995) **"Los varones y el cambio de las mujeres"** Materiales de trabajo nº 27. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales. Dirección General del Menor y la Familia.
- **Bonino, Luis.** (1998) **"Micromachismos"**. Bruselas: City & Shelter
- **Cantera, Leonor.** (1999) **Te pego porque te quiero: La violencia en la pareja.** Barcelona, Universidad Autónoma.
- **Carabí, Àngels & Segarra, Marta** (2000). **Las Nuevas masculinidades.** Barcelona: Icaria.
- **Freixa, Carme.** (1998) **"Ellos y nosotras"** Barcelona: Icaria.
- **FRIDAY, Nancy.** (1981) **Sexo varón.** Editorial ARGOS VERGARA. Barcelona.
- **Gil Calvo, Enrique.** (1997) **"El nuevo sexo débil: Los dilemas del varón posmoderno"** Madrid: Temas de hoy.
- **Johnson, R. A.** (1997). **"Acostarse con la mujer celestial: Cómo conocer e integrar los arquetipos femeninos en la vida del hombre"** Barcelona: Obelisco.
- **Kaufmann, Michael.** (1989) **Hombres : Placer, Poder y Cambio.** R. Dominicana, CIPA.
- **Kimmel, Michael.** (1992) **La Producción Teórica sobre la Masculinidad: Nuevos aportes.** Santiago de Chile, Editorial de las Mujeres.
- **Marqués, Joseph Vicent.** (1987) **¿Qué hace el poder en tu cama?,** Barcelona, Icaria.
- **Marqués, Joseph Vicent.** (1991) **Curso Elemental para Varones sensibles y Machistas recuperables.** Madrid, Temas de Hoy.
- **Marqués, Joseph Vicent y Osborne, Raquel.** (1991) **Sexualidad y Sexismo,** UNED, Fundación Universitaria Empresa.
- **Mayer, Nancy.** (1986) **Los mejores años del Varón.** Barcelona, Editorial Granica.
- **Moore, Robert & Gillette, Douglas.** (1993) **La Nueva Masculinidad: Rey, guerrero, mago y amante.** Barcelona, Paidós.
- **Mosse, George L.** (2001) **La imagen del hombre: La creación de la moderna masculinidad.** Madrid, Talasa ediciones.
- **Valcuende, José M^a** (2003) **Hombres: La construcción cultural de las masculinidades,** Talasa ediciones.

<http://www.coriac.org.mx>

<http://www.hombresigualdad.com>

<http://www.pcb.ub.es/crea/>

<http://www.ub.es/cdona/>

<http://www.ahige.org/>